

nino napada, pa tudi stareji ne prizanaša. Da ima pišče piko, se spozná iz tega, da noče jesti (ali prav za prav, da ne more jesti); žalostno je, hripavo poje; večkrat zija kakor da bi ne moglo sopsti; glavo večkrat strese kakor da bi hotlo kihnuti; jezik je umazan rumen, na koncu pa se mu neka bela in terda rožena kožica (pika) napravi. — Ozdravlja se ta bolezen, da se s šivanko ali ojstrim nožkom ta kožica z jezika sname; rana se potem z jesihom spere, in potem s frišnim putrom namaže. Ko je vse to storjeno, se zaprè bolno pišče v kurnik ali kam drugam, in daje se mu skozi več dni le samo namočenih otrobov jesti.

2. Dersa, driska ali dripalica napade kuretnino največkrat po obilni vodeni ali mokri hrani. Ozdravi se dersa, ako se bolni živali daje kuhanega graha ali ječmena in pa v vinu namočenega kruha.

3. Zapečenost, ktera se s tem naznanja, da bi se žival zdaj in zdaj rada ocedila, pa se ne more. V takih okoljšinah se dá živali enkrat laškega olja eno ali dve žljici; če olje ne pomaga, se v vodi raztopi nekoliko mane, ki se je v apoteki za en groš kupi, in te pijače večkrat ena žljica ali dvoje noter dá; če je solate dobiti, naj se je nekoliko prav na drobno zreže in jesti dá.

4. Putika napade kuretnino, če je preveč na mokrem. Pokaže se, da ji noge terde postanejo in otečejo. Treba je tedaj živali spraviti na suh in gorak kraj.

5. Smerkava je kuretnina, če ji iz nosa teče; žival se trese in stoka; oči ji oterpnejo; hitro pogine. Bolezen je nalezljiva; tedaj je treba, vso drugo žival od bolne berž ločiti in kam drugam djati; smerkava pa se dene tudi na topel kraj in naj se ji dobro streže.

6. Kozé so huda, pa tudi nalezljiva bolezen; po celem životu se spustijo majhni mozolčki. Kozava kuretina se mora samotež v topel kraj zapreti; kozé se namažejo s smetano ali frišnim putrom; za jed se ji postavi drobno zrezane solate, za pijačo vode, v katero se je djalo nekoliko pepéla.

7. Tekútna ali ušiva postane kuretina samo po nesnažnosti; preženó se pa uši kuretini, ako se umiva s pelinovo vodo, v kateri se je nekoliko mjila (žajfe) raztopilo.

Kako Kitajci z gnojem gospodarijo.

Kako z gnojem gospodariti, naj nam bojo Kitajci ali Kineži v izgled.

Ker Kitajci malo ali pa celó nič živine ne redé, to-raj jim živinskega gnoja manjka; polja pa tudi zastran prevelikega števila prebivavcov v prahi pušati ne morejo. Tedaj vse pridno pobirajo in spravljajo, kar jim živinski gnoj le količkaj nadomestiti more, kakor: lasé, pepél, kosti, rogove, saje, posebno pa berke in lasé, ki si jih dajejo vsaki dan briti in striči; tudi lušine orehove, smeti, cestno blato in veliko družih reči v globoke jame kidajo, da se sperstenijo. Ob primorji zbirajo ribje ostanjke in morske rastline, v mesnicah poberajo razne živinske odpadke, kosti, dlako, perje; kosti meljejo in z njih moko njive gnojé. Na bolj samotnih ulicah se nahajajo iz slame, zemlje in zidovja napravljene stranišča (sekreti), da se le nič gnoja ne pogubi.

Na polji so povsod v zemlji velike prazne posode, v kterih si Kitajci mnogoverstno godlo za gnoj pripravljajo. Plevél, slamo in vsako šaro skerbno naberejo in sožigajo, da si pepéla napravijo, kterege na svoje polja trosijo, da jim bolje rodi; pa tudi gnojnico si pripravljajo, v kateri seme namakovajo, preden ga sejejo ali pa sadé, ali pa ž njo rastline in sadike zalivajo.

Poglavitni gnoj jim je pa le človečjek, kterege Kitajci povsod skerbno naberejo in poberajo; vsaka hiša, vsaka ulica, vsaka steza ima v zemljo postavljene posode, kjer

se človečjek nabera. Večidel so zidane in pokrite, da gnoj iz njih ne more puhteti. Če pa iz njih še tako močno smerdí, kitajski nos vse lahko prenese; bogatín ali revež, imeniten ali ne, je tega smradú vesel, ker njegovo korist spozná; „kjer je dovelj smradú, je tudi dovelj kruha“ — pravi Kitajec. V dolge in okorne čolnice, kteri se po uličnih vodotokih križem prepeljujejo, se omenjeni gnoj pobera in na polje spravlja. Vsaki kmet, ki zjutraj svoje pridelke na terg nese, prinese zvečer po dve kibli omenjenega gnoja iz terga nazaj, s kterim njivi namesti, kar so ji pridelki povzeli.

Na Kitajskem se gnoja kar nič ne pogubi in ne pokvari; prerajtano imajo, da je blato od 5 ljudi okoli 120 fl. vredno. Mešajo ga Kitajci z mnogoverstnimi živalskimi in rastlinskimi rečmi, sušé ga in v prah stolčejo, ki ga okoli rastlin potresujejo. Kitajec ne gnoji nikdar polja, ampak le rastlinam gnoji, in vselej seme v redki gnojnici namoči, preden ga seje.

Za človečjekom pa čislajo tudi živinski gnoj, posebno pa svinski. V Čusanu ga mešajo z neko ilovnato zemljo, napravljajo iz njega majhne hlebčice, kravajcom podobne, jih posušé in z njimi po celi deželi kupčujejo. Napravljajo si tudi iz laporja in ilovce, apna in pepéla itd. mnogoversten gnoj. Kitajci se niso nikoli kemije učili, pa vendar nam kažejo, da so pravi mojstri v tem, kar se pravi z gnojem umno gospodariti. Vsi naši grajšaki, pa kmetje naj grejo v šolo k njim! „Woch. d. p. oec. G.“

Letošnja velika noč.

Letošnja velika noč bo 24. aprila ali malega travna, tedaj na sv. Jurja dan, kterege zatega voljo zastonj išemo v letošnji pratiki. Slišali smo, da so celó nekteri hišni gospodarji zlo hudi na letošnje pratikarje, da jim njih najljubšega patrona, kteri jim s hišnim činžem mošnjice polni, niso letos postavili v pratiko. Kaj takega, da bi bila velika noč na sv. Jurja dan, že ni bilo od leta 1791, in spet ne bo do leta 2011. Ker je papež Gregori vpeljal novo pratiko, se je to, da sv. Jurja ni bilo v pratiki, zgodilo le trikrat, namreč leta 1639, 1707 in 1791. Velika noč je najbolj zgodaj 22. sušca, — najpoznejše pa 25. aprila ali malega travna. V sedanjem stoletji bo to, da bo velika noč 25. aprila, tudi le enkrat, namreč leta 1886.

Iz potne bisage.

Prijazni dopisi do strica Bereka Dragana v Verbovcu.

III. Pismo.

Dragi stric!

Prijatla mojega Miloslava ni bilo doma, ko pridem v Ljubljano, zato se podam naravnost k našemu verlemu pisatelju „umnega kmetijstva.“

Francoz Rochefoucauld piše na nekem mestu: „da je težko koga hitro ljubiti in čislati.“ Ta je Francozu spodletela. Ko sem našega slavnega rojaka prvokrat vidil, sem jim že iz serca dober bil. Bodem Vam, dragi stric, drugokrat več o tem poštovanja vrednem domoljubu pisal. Komaj sem jim zinil željo, da bi rad Podlipskega poznal, je hitro hitro bilo vse pripravljeno za pot v Podlipo; prijazno so me sami spremili tje.

Bila je ravno nedelja in kmečko ljudstvo je šlo k večernicam. Kar je mojemu sercu in mojim očem posebno dobro djalo, bila je snažna obleka Kranjic. Razun Žilavk so Kranjice še najzvestejše ostale národní noši; res, škoda bi bilo, ako bi zale Kranjice premenile zalo svojo obleko s ptujo robo, zale svoje bele peče s kakošno pisano zavijačo. V okolici ljubljanski srečaš korenjašk žensk spol. Hiše kraj ceste proti Verhniki opominjajo na dobri zaslužek — pred